

FESTES EN HONOR DE LA MARE DE DÉU DE L'ALDEA
Del 31 de maig al 10 de juny de 2019

Matrimoniis 25 i 50 anys:

Desguerra a dreta: Ramon Alomà, Alicia Llosa, José Montoya, Mre Dolores Martínez, José Me Escudier, Carmela Guartiola, J. Manuel Mompel, Angeles Carrera, Mossèn Eduard, Juan Domingo Cautben, Sara Bertroueu, Mossèn Alfonso, Claudio Princep, Teresa Montañés, Dani Andreu, José Cigau, Mre Cinta Curto, Salvador Bayo, Mameueta Buera, Francisco Ferrer, Mre Rosa Navarro, José Molla, Piedad Sans.

PROGRAMA D'ACTES

**QUE LA VILA DE L'ALDEA CELEBRA EN
HONOR DE LA SEVA PATRONA,
LA MARE DE DÉU DE L'ALDEA**

DEL 31 de maig al 10 de JUNY de 2019

Salutació

Hola a tothom;

Enguany les festes de l'Ermita ens cauen més tard que mai. La causa és per que les festes de la Mare de Déu de l'Aldea es celebren coincidint amb la festa de Pentecosta, és a dir, 50 dies després de Pasqua. Aquell dia les vestidures litúrgiques són de color vermell, signe en l'Església de la força de l'Esperit. Per això, la imatge de la Verge dels Prats surt en processó cada any vestida de roig i per això també els mocadors dels confreres són del mateix color.

Un grup de persones que no es treu el mocador durant totes les festes són els membres de la Confraria de l'Ermita que ajuden en el funcionament intern de la festa. Són aquells que trobarem tant a l'arribada de la Verge a l'Ermita com servint, ajudant i col·laborant en el bon funcionament dels actes. Els saludarem dins i fora, a l'Ermita, a la cuina o als menjadors. Els trobarem a l'entrada de la plaça i al bar. Conviurem amb ells cada moment de gresca. Els hem d'agrair el seu esforç constant i silenciosos perquè fan una labor important en bé de les festes.

També cal destacar els qui s'impliquen en tenir unes festes de qualitat; l'Ajuntament, Guàrdia Urbana, Penya taurina, Banda de Música, Coral, Patronat, etc ... i tots els qui treballen per millorar-les.

Però l'èxit de les festes és que ens trobem tots al voltant de l'Ermita durant els dies 8, 9 i 10 de juny. Així que us faig una crida a preparar el mocador roig o a fer-vos confreres per aconseguir-lo i vingueu a passar-vos-ho bé. Us espero amb les mateixes ganes de cada any.

Acabo dirigint-me a la Mare de Déu de l'Aldea i demanant-li pels devots més necessitats i per a que durant aquests dies ens sentim resguardats pel seu amor de mare. Bones festes i visca la Mare de Déu!

Mn. Eduard
Rector de l'Aldea

Salutació

Vivim i convivim en la nostra terra, segur que deu passar a tot arreu igual però ebrenca i ebrenques, aldeans i aldeanes, sentim molt prop a la nostra mare i conservem amb entusiasme els llaços que ens uneixen des del primer alè fins a l'últim al nostre territori i a les nostres tradicions.

La Mare de Déu de l'Aldea, guardiana tot l'any de l'indret on es venerada, se'ns apareix aquests dies de la Pasqua de Pentecosta amb la imatge festiva que com al pastoret de la història va enlluernar i el va omplir de joia.

Els més vells de l'Aldea ens conten anècdotes de tota mena d'aquella festa barrejada amb treball en la que s'aprofitava cada instant per compartir i per gaudir, la generació que en conjunt han tornat a visualitzar la nostra arrel, contemplem amb orgull com els més joves i xiquets i xiquetes ja tenen plena la memòria d'any rere any celebrar i viure amb intensa alegria la Festa de l'Ermita.

S'amunteguen sentiments, veneració, tradició i gresca, tot en un lloc que es l'orgull del nostre poble, entorn on de mica en mica anem descobrint que els primers habitants del Delta es van afincar precisament al nostre lloc estimat.

Cada cop veiem amb més claredat que som el bressol de la civilització humana al Delta, aquestes troballes històriques ens fan constatar la importància de qui som i d'on venim, homes i dones que han tret el fruit del mar i de la terra a costelles d'un gran esforç, quan el sacrifici es evident, es just, es digne i es necessari que s'acompanyi també d'una bona celebració per tal d'agrair a tothom el saber conservar la nostra tradició.

Aldeanes i aldeans, es l'últim escrit de presentació de la Festa de l'Ermita que us adreçaré com alcalde, no us podeu imaginar l'orgull i la satisfacció que he tingut de passar estos caps de setmana durant tants anys al vostre costat, al costat de les nostres costums i tradicions i al costat de tot lo que simbolitza aquesta Festa tan nostra.

Amb el profund agraiement que us tinc us desitjo que passeu una preciosa Festa de l'Ermita, que la gaudiu i que tingueu en compte que, sense ser alcalde, continuaré al vostre costat, al del meu poble, al de l'Ermita i al de la Mare de Déu.

Dani Andreu
Alcalde de l'Aldea

PROGRAMA D'ACTES

DEL 31 DE MAIG AL 10 DE JUNY DE 2019

DIVENDRES 31 DE MAIG

COMENÇA LA NOVENA A LA MARE DE DÉU DE L'ALDEA

21.30h Pujada de la imatge de la Mare de Déu en caravana de cotxes.
En arribar a la Parròquia Sant Ramon, 1er dia de la Novena.

1, 2 I 3 DE JUNY

22.00h Novena en la Parròquia Sant Ramon. El dia 3, veneració de la imatge i celebració comunitària de la Penitència.

DIMARTS 4 DE JUNY

21.30h Processó de la imatge de la Mare de Déu fins la Parròquia Sant Josep. En arribar, 5è dia de la Novena.

5, 6 I 7 DE JUNY

22.00h Novena en la Parròquia Sant Josep. El dia 7, veneració de la imatge i celebració comunitària de la Penitència.

DISSABTE 8 DE JUNY

9.00h Inici festes amb repic de campanes.

9.15h Bou capllaçat d'Hilario Príncep des del Pont de Rodes fins l'ermita.

10.30h Bous a la plaça Becerrada.

17.00h Missa resada a la Parròquia de Sant Josep.

17.30h Tornada de la imatge de la Mare de Déu a l'Ermita amb cotxes.
En arribar, darrer dia de la Novena.

18.30h Benedicció del nens i els passarem pel "manto" de la Mare de Déu.

19.00h Imposició de mocadors i lliurament de la Novena de la Mare de Déu de l'Aldea als nous confreres.

19.30h Concert sinfònic a càrrec de la Banda Jove "Verge dels Prats".
Donació canterilles per part Confraries i Devots.

21.30h Sopar. Ball patrocinat per l'Excm. Ajuntament de l'Aldea, amb l'Orquestra Guateque.

DIUMENGE 9 DE JUNY. FESTA DE LA MARE DE DÉU DE L'ALDEA

12.00h Missa Major. Cantarà la Coral "Verge dels Prats".

13.00h Processó amb la venerada imatge de la nostra Patrona.

13.30h Concert de la Coral "Verge dels Prats".

14.00h Concurs de paelles.

16.30h Encierro Infantil de carretilles. Sortida del Xoperal.
Organitza: Penya Amics Taurins.

17.30h Bous de la ramaderia "Vicente Dominguez", patrocinats per l'Excm. Ajuntament de l'Aldea.

22.00h Sopar.

23.00h Bou embolat patrocinat per l'Excm. Ajuntament de l'Aldea.

DILLUNS 10 DE JUNY FESTA DELS AGRICULTORS I ARROSSERS

12.00h Missa de la Mare de Déu en sufragi de tots els confreres difunts, presidida pel sr. Bisbe auxiliar de Barcelona, Mons. Toni Vadell Ferrer. Besamans a la nostra Patrona. Es sortejarà una imatge de la Mare de Déu entre els confreres.

17.00h Bous de la ramaderia "German Vidal", patrocinats per l'Excm. Ajuntament de l'Aldea.

La cantina i el menjador estaran oberts totes les festes. Per reservar taula al menjador cal trucar al 977 452 049 o 977 450 445. S'ha de fer amb antelació. Per cobrir les despeses es farà un sorteig. Agraïm l'ajuda a tots els qui fan possible les nostres festes.

Preu esmorzar dissabte = 4 euros

Preu sopar-dinar = 15 euros

El Patronat es reserva el dret de poder modificar qualsevol acte si així es considera oportú.

Col·laboren:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Diputació Tarragona

Consell Comarcal
del Baix Ebre

Ajuntament de L'Aldea

UNA NOVA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL JACIMENT DE L'ERMITA DE L'ALDEA

Per aquest estiu, en concret, entre la darrera setmana de juny i la primera de juliol hi ha prevista una nova intervenció arqueològica en el jaciment de l'ermita de Nostra Senyora de l'Aldea. Aquesta intervenció s'emmarca en el projecte quadriennal de recerca en matèria d'arqueologia i paleontologia del Servei d'Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, que porta per títol: *De Turtusa a Tortosa. Ciutat i espais agraris abans i després de la conquesta cristiana (segles X-XIII)*. La direcció és a càrrec d'Antoni Virgili (Universitat Autònoma de Barcelona) i Joan Martínez (arqueòleg del Servei de Cultura de la Generalitat a les Terres de l'Ebre).

El projecte està finançat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, pel projecte del Ministerio de Cultura y Deporte: Órdenes agrarios y conquistas ibéricas (siglos XII-XVI). Estudios desde la arqueología histórica, HARD 2017-82157-P, i l'Ajuntament de l'Aldea. Compta amb la col·laboració del Bisbat de Tortosa, la parròquia de l'Aldea i el Patronat de l'Ermita., que cedeix les instal·lacions annexes a l'Ermita i facilita la logística i les infraestructures necessàries per a les tasques de la intervenció.

El primer document que fa referència a l'Aldea és la donació de Ramon Berenguer IV a Bernat de Bell-lloc, l'any 1146, poc abans de la campanya militar que acabà amb la conquesta de la ciutat islàmica de Tortosa, el desembre de l'any 1148. Aquest document fa referència a l'assentament andalusí, ja que parla de l'almúnia de l'Aldea, situada en el prat de Tortosa. A partir d'aleshores, els nous senyors cristians van impulsar la colonització del lloc, on, de moment, no va restar població musulmana, i només es documenten feudataris i pagesos d'origen cristià. Una fita important en aquests primers moments va ser la concessió d'un lloc per a aixecar una església, que en seria la seu episcopal, l'any 1160.

En una data desconeguda entorn del canvi de centúria, potser a inicis del segle XIII, la senyoria de l'Aldea passà a mans de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, que tenia la comanda central o castellania a Amposta. Durant aquest període, l'Aldea va acollir una nova comunitat islàmica procedent de Silla, prop de València, deportada arran de les re-

voltes mudèjars que s'havien produït al Regne de València en temps de Jaume I. L'establiment es va produir l'any 1248, i el mestre de l'Hospital els va atorgar una carta de furs l'any 1258, en la qual s'establien els drets i les obligacions dels nouvinguts, i es posava en relleu la importància de les pastures en aquesta contrada del curs baix de l'Ebre, en l'incipient delta. Anys a venir, la senyoria de l'Aldea, amb Benixarop, passà a la Corona, i després, a Pere Marí, qui l'alienà al monestir de Benifassà. Aquest cenobi la va infeudar a l'influent llinatge tortosí dels Jordà.

Tanmateix, l'assentament de l'Aldea es remunta a una antiguitat molt més notòria del que indiquen els primers documents escrits més pretèrits. De fet, les excavacions arqueològiques practicades fins al moment mostren nivells d'ocupació que ens porten a l'època romana i, per descomptat, a l'andalusina. Justament, un dels objectius específics del projecte esmentat no és altre que la nova intervenció en el jaciment prevista per aquest estiu proper, per tal de poder mostrar una seqüència arqueològica completa a partir de la selecció d'un espai concret dins l'assentament, així com l'excavació d'un sector de l'entorn exterior, on s'ha detectat l'existència de diverses sitges d'emmagatzemar gra. L'excavació d'aquestes sitges permetrà de saber en quin moment històric s'ha de relacionar la seva utilització.

En aquest sentit, pensem que la intervenció d'enguany serà molt profitosa. En nom dels nostres companys del projecte volem donar les gràcies a totes les institucions, entitats i persones que faran possible l'execució d'aquest projecte tan engrescador, el qual contribuirà a augmentar el coneixement històric del municipi de l'Aldea en particular i del conjunt de la comarca en general.

Joan Martínez i Antoni Virgili

L'ALDEA DINS DEL MÓN ROMÀ

El 21 d'abril del 753 a.C és la data que marcaria un abans i un després en la història del món: la fundació de Roma. Avui en dia tothom coneixem o almenys recordem alguna cosa d'aquesta gran civilització, i això és gràcies a la important petjada que van deixar al territori, en la cultura i en la història en si.

Els romans eren coneguts com a grans estrategues, polítics, conqueridors i arquitectes. Però és en l'arquitectura on trobem la base per entendre la seva societat. Els romans, allà on anaven construïen, ja podia ser una ciutat, una fortificació, una escultura, un aqüeducte o una via. Actualment, després de certes excavacions i troballes que s'han realitzat hem trobat una sèrie de vestigis i jaciments molt importants que ens han ajudat a reconstruir els fets. En especial, al nostre territori hem pogut descobrir que els romans l'anomenaven Hispània i era una de les seves províncies. Els romans van arribar a la Península més o menys cap al 218 a.C quan van colonitzar la zona que actualment es troba el municipi de l'Escala. A partir d'aquí van anar baixant, fundant Tàrraco com a assentament més important en la zona catalana. Els romans van centrar els seus esforços a aixecar una sèrie de campaments militars (com el cas de Tàrraco) per crear una línia defensiva i així evitar que els cartaginesos, liderats per Anníbal, poguessin creuar els Pirineus i marxar cap a la península Itàlica.

Per a comunicar millor el territori van crear vies, i una d'elles va ser la Via Augusta, la més important dins d'Hispània. I aquí és on l'Aldea entra en joc. Si partim de la base que la N-340 passa pel mateix lloc més o menys que per on passava la via Augusta arribem a la conclusió que la zona de l'Aldea va estar dins del radi romà, almenys pel que fa a la comunicació. I això ho acaben de confirmar els mil.liaris que hem pogut trobar a la zona.

MIL·LIARIS ROMANS

Un mil.liari era una mena de columna que assenyalava la distància (milla romana) on es trobava. A l'Aldea en tenim constància de dos. El primer està situat als afores, al camí del "Romero" i no en tenim gaire informació. El segon va ser documentat l'any 1816 pel viatger francès A.Laborde tot i que no va descriure el lloc de la troballa. Va ser a l'any 1868 quan el pare i epigrafista Fita va narrar la ubicació exacta de la troballa al camí

dels Jueus, prop de l'ermita de la Mare de Déu, a uns 5 km al nord de l'Ebre. Va estar desaparegut durant prop d'un segle. Molts anys després l'any 1968 Jesús Massip va retrobar-lo "abandonat i quasi soterrat al pati exterior de la casa de Pedro Lamotte". Aquest és un edifici de l'any 1849 situat al carrer de Santa Anna del barri de Sant Jaume de Tortosa. I tot i que la senyora Lamote va prometre cedir-lo, els hereus, llavors, sembla que van optar per no fer-ho.

Actualment forma part del patrimoni privat de la Casa Lamote, de Tortosa. Els estudis que es tenen s'han realitzat mitjançant una fotografia de Dauí i ens mostra que només se'n conserva un tros del mig i 5 línies de l'epígraf.

El text diu: *Tiberi Cèsar August, fill del diví August, nét del diví Juli, pontífex màxim, cinc vegades cònsol, vuit vegades imperator, en la seva trigèsima potestat tribunícia. A la Via Augusta, milla 2"*

Se'l data entre l'any 31 i el 37 d.C, més concretament entre l'1 de juliol del 32 i el 30 de juny del 33 d.C. La importància d'aquesta fita és la coincidència amb les distàncies que separen Dertosa de la posta *Summum Pyrineum*, unes 231 m.p (mil Passus, la unitat de mesura dels romans) i que permet corroborar el traçat de la via per l'Aldea, direcció Camp-Redó.

Hem de tenir en consideració que els mil.liaris, amb el pas del temps no s'han conservat tots de la mateixa forma, ja que molts han desaparegut per processos d'erosió o simplement han estat utilitzats per construir marges o altres edificis i alguns han estat conservats o bé per museus o bé per famílies que l'han introduït dins del seu patrimoni. És interessant en alguns mil.liaris la conservació dels epígrafs, que gràcies als coneixements en llatí hem pogut traduir.

Mil.liari de l'Aldea

EL CAMPAMENT ROMÀ

Imaginem-nos l'Imperi romà, els seus legionaris, les seves conquestes i victòries. Una història forjada per l'espasa i la cultura romana. A Hispània (actual Península Ibèrica) els romans també van posar els peus, fundant una sèrie de colònies i campaments militars. Però al principi la seva intenció no era establir-se al territori, sinó fer front al seu major rival: els cartaginesos. Anníbal, el general cartaginès es dirigia amb el seu exèrcit i elefants cap als Pirineus en direcció Roma. Aquest període (218 a.C -201 a.C) es tracta de la Segona Guerra Púnica. Els romans havien guanyat la primera i havien expulsat als cartaginesos de les illes de Sicília i Sardenya i havien imposat grans multes als cartaginesos per humiliar-los i compensar les despeses militars. Cartago, més enllà d'abaixar el cap es va recuperar, i Anníbal, un home amb ambicions va decidir atacar al cor del seu enemic, a la capital romana. Però va decidir desembarcar i atacar per terra, a través d'Hispània. Tot i que l'enfrontament no va ser directe al principi, la tensió estava a flor de pell, fins que va esclatar amb l'atac a la ciutat de Sagunt. Els romans llavors van decidir enviar les seves legions per aturar Anníbal, i van ser els germans Escipió els encarregats de liderar aquestes legions.

Cneo Escipió va desembarcar a Empúries iniciant així la conquesta de les costes hispanes i per tallar el subministrament que rebia Anníbal des d'aquí. Van derrotar als cartaginesos a la batalla de Cesse, prop de Tàrraco. Amb l'arribada de Publi Escipió, germà de Cneo van desplaçar-se fins a l'Ebre on establiren els campaments, entre ells el de la **Palma** (Aldea, Tarragona) com el de més envergadura.

Aquests campaments tenien una funció provisional, depenent de la situació estratègica i la duració del conflicte i és per això que és construïen amb materials com fusta i això fa difícil la localització i estudi. Gràcies a T.Livi i Polibi tenim constància més o menys de la possible zona, i segons el que narren, el campament estava situat a la desembocadura de l'Ebre. En aquest campament s'estima que hi havia uns 32.000 soldats d'infanteria i 3.000 de cavalleria. La troballa de monedes al jaciment ens indica que estava contínuament ocupat, segurament, per la seva posició estratègica; i el fet que aquestes monedes fossin de poc valor ens confirma que es tracta d'un lloc on aquestes estaven en ús i circulació però no s'encunyaven.

Es creu que el campament romà va deixar de tenir importància al 209 a.C quan es va conquerir Carthago Nova i es van desplaçar les tropes més al

sud. Aquí controlaven la desembocadura del riu que era un pas obligat dels exèrcits que utilitzaven la via Heràclea en els seus desplaçaments i així impedir l'arribada de reforços i subministres a la península Itàlica. El 216 a.C els cartaginesos van haver de sufocar una rebel·lió al sud. Un cop esclafada, Àsdrúbal va reunir les tropes i va marxar en direcció a l'Ebre amb intenció de derrotar als romans i ajudar al seu germà Anníbal. Els dos germans Escipió van decidir posar setge a la ciutat d'Hibera per tal de retardar i impedir l'avanç cartaginès. Es creu que Hibera se situava al mateix lloc que la posterior Dertosa però no en tenim prou evidències que ho confirmen, ja que algunes hipòtesis la situen a l'altra banda del riu.

Quan Àsdrubal se'n va assabentar va atacar Intibilis (actual La Jana/Traiguera), ciutat aliada als romans, aquests van aixecar el setge a Hibera, i van acudir en ajuda dels seus aliats.

El campament cartaginès estava a la riba dreta de l'Ebre, a uns 7 km del campament romà i constava de 25.000 soldats d'infanteria, 4000 de cavalleria i 21 elefants. Després d'uns dies, romans i cartaginesos es van desplegar en ordre de combat per la planura que els separava, al curs inferior de l'Ebre. Finalment, la concentració de tropes i naus d'Escipió l'Àfrica va destrossar al 209 a.C, a la Palma (exactament a la desembocadura de l'Ebre) les naus cartagineses, deixant Anníbal sense flota per tenir suport a Roma. Àsdrúbal, germà d'Anníbal va haver de retirar-se i els romans van avançar ràpidament cap al sud, conquerint territori cartaginès, i més endavant, van obligar Anníbal a retrocedir per l'amenaça d'un atac a Cartago.

Oriol Segura Prades

Vista aèria del jaciment

L' ANTIGA PARRÒQUIA DE L'ALDEA, ESGLÉSIA MARE

L'any 2010 vàrem celebrar els 850 anys de la fundació de la Parròquia. A l'Arxiu de la Catedral de Tortosa, amb el títol: " EL CAIXÓ DEL BISBE", hi ha un índex on consten 53 documents referents a l'antiga Parròquia de l'Aldea. Són notícies referents a la Història de la Parròquia que van des del segle XII al XVI. Entre totes les notes n'hi ha dos de molt importants: La primera relata com Ramon Berenguer IV dóna tot el terme de l'Aldea al Cavaller Bernat de Bell-lloc per la seva col·laboració amb la conquesta d'aquest territori. La segona notícia, datada l'any 1160, Bernat de Bell-lloc dóna a Santa Maria de l'Aldea i al seu Capellà Joan, terrenys per instal·lar-se amb delmes i primícies corresponents a tot el terme. D'aquí se'n deriva la fundació de la Parròquia. Aquest apunt va ser publicat l'any 1998 al llibre "Història Eclesiàstica de Catalunya" per l'Editorial Claret sota el patrocini de la Generalitat. Es diu que aquesta donació equival a la creació de la Parròquia, que també és Santuari dedicat a La Mare de Déu de L'Aldea. Emeteri Fabregat, en el seu article al llibre de la Miscel·lània ratifica aquesta notícia.

L'any 1904, als llibres parroquials de la Parròquia surt una nota on diu que els actes sacramentals de Camarles s'inscriuran a la Parròquia de l'Aldea. Però ja abans d'aquesta disposició es troben partides d'actes sacramentals d'habitants de Camarles.

L'any 1930, després de la construcció d'una nau provisional amb el propòsit de construir un gran temple que es va interrompre l'any 1936, la Parròquia es va traslladar al poble, amb el nom de Parròquia de Sant Ramon. Aquell local restaurat l'any 1960 i millorat poc a poc, és l'actual temple.

A partir de l'any 1930 la Parròquia de Camarles funciona de manera autònoma de la de l'Aldea. Però legalment es fa efectiu l'any 1952 quan es posa a viure el rector i s'edifica un nou temple perquè el poble ha crescut. Al nomenament de la nova Parròquia li assignen 2.860 habitants. Tot està recollit al Butlletí Oficial del Bisbat de Tortosa, amb data 25 d'agost de 1952, quan el Sr. Bisbe Exm. I Rvdm. Manuel Moll i Salor erigeix 11 noves Parròquies, entre elles Camarles, i respecte a l'Aldea diu: "El territori d'aquesta nova parròquia se segrega en la seva totalitat de l'Aldea."

L'any 1966 per un altre decret del Sr Bisbe la Parròquia de Sant Ramon se divideix i naix la Parròquia de Sant Josep. Amb data 19 de febrer de 1966 s'erigeixen 6 noves Parròquies, entre elles la nostra de Sant Josep,

amb 2000 habitants i també la de Sant Joan del Lligallo, amb 1.100 habitants.

Per l'any 1948 s'edifica l'anomenat Oratori, en un solar adquirit cap a l'any 1935 sent rector de l'Aldea Mossèn Pasqual Arnal. L'Oratori era el servei religiós, conegut al Barri de l' Hostal dels Alls, però sense

ser parròquia. En una carpeta del Arxiu del Bisbat hi ha guardat un document amb unes 40 signatures, demanant el servei religiós al barri, cosa que ja abans de construir l'Oratori Mossèn Enrique Ferré, Rector d'Amposta i encarregat de l'Aldea, feia en un local que li va cedir la Família Moreso Cugat.

Llegint un llibre molt recent titulat "Memòrias y esperanza" el Cardenal Fernando Sebastián, explica que sent Arquebisbe de Pamplona es va trobar amb el problema de petits nuclis de població, amb esglésies en ruïnes que no podien sufragar les despeses d'obres i demanaven l'ajut del Bisbat. La qual cosa també era difícil de solucionar. Explica que entre el reunits es va aixecar un vellet, amb el seu bastó, que amb molta energia li va dir: "Sr Obispo: sin Iglesia no hay pueblo". Efectivament: si no hi ha la casa de Déu, falta la casa principal.

Aquest és en resum la trajectòria de la nostra antiga parròquia com a ESSLÉSIA MARE, des de la Reconquesta fins al moment present.

Mn. Alfonso Monfort

LES CONSTRUCCIONS SINGULARS DE L'ALDEA, OBJECTE D'ESTUDI DE L'ESCOLA D'ARQUITECTURA DE REUS

Al setembre, els estudiants de l'Escola d'Arquitectura de Reus vam visitar l'Aldea. Encara no ho sabíem però es convertiria en el nostre poble adoptiu durant els mesos següents i és que des de l'assignatura 'Patologies i Rehabilitació d'Edificis', impartida pels professors Dr. Agustí Costa Jover, Arq. Jordi Queral Llaberia i Dr. Sergio Coll Pla, ens havien proposat l'estudi de diversos masos i altres construccions singulars del terme municipal. La nostra tasca consistia a fer una diagnosi i una proposta d'intervenció per a la conservació d'aquests edificis.

Al conjunt de l'Ermita vam estar treballant diversos grups. Nosaltres ens havíem d'encarregar de l'estudi de l'annex, la construcció que queda al costat del camí d'accés i que va resultar de l'ampliació de la plaça l'any 1926... però no ens correspon a nosaltres parlar ara d'història, perquè ens consta que els veïns de l'Aldea coneixen la seva història molt bé! Del que parlarem aquí és del que hem fet, per a què serveix i quines són algunes de les conclusions d'aquesta feina.

Els professors ens insistien que un cop acabat el treball havíem de saber respondre una senzilla pregunta: què li passa a aquest edifici? La qüestió és que això, d'una ullada, no ho podíem saber. Per aquest motiu el que vam haver de fer va ser tornar a l'edifici ben equipats i prendre mides, dibuixar els plànols i enregistrar cada esquerda, fissura, deformació, despreniment i taca que vam anar trobant. I això que pot semblar una ximpleria és molt interessant perquè, normalment, quan un dibuixa, sap què vol dibuixar (un retrat, un paisatge...) i intenta que el resultat final sigui el més semblant possible a allò que ha imaginat. Però en aquest cas és diferent. Aquí vas traçant una línia rere l'altra i a poc a poc el dibuix es va revelant i només

quan acabes pots dir: Ostres! Ara ja veig què és això! Ara ja sé el que he estat dibuixant! I on abans no s'entenia res ara apareixen "famílies" de taques o d'esquerdes i pots començar a establir relacions de causalitat.

D'aquest procés hem pogut extreure com a conclusió que els problemes més greus han estat resoltos i han deixat una nova empremta a l'edifici.

El primer és la deformació dels sostres i tribunes que es deu al fet que la distància entre els suports (pilars i murs) és gran i no sempre és la mateixa i per això, els punts més crítics de l'estructura cedixen, però ja han estat reforçats.

Una altra intervenció molt encertada ha estat la substitució de la coberta, ja que si aquesta és inexistent o està en mal estat, l'exposició als agents meteorològics provoca que l'edifici es degradi a molta velocitat.

Amb aquestes qüestions resoltes des podem dir que el principal enemic a combatre serà l'aigua de pluja. Actualment aquesta cau des de la coberta per la façana i a sobre dels balcons, fet que es pot solucionar fàcilment revisant la col·locació del canaló i el baixant de pluvials.

Així que podem dir que fins aquí bona feina de manteniment! Però seguim! Tot perquè un any més l'Ermita pugui acollir tota mena d'esdeveniments i festivitats i sigui durant molt de temps símbol i punt de trobada dels veïns i veïnes de l'Aldea.

Com a estudiants, estem molt agraïts de què els professors ens hagin fet sortir de les aules, fet que ens ha proporcionat una aproximació, des de la pràctica, a les tècniques constructives tradicionals, tant de l'arquitectura culta com popular. I estem molt contents que aquesta iniciativa hagi tingut tan bona acollida per part de l'administració i dels veïns, que ens han fet sentir com a casa.

Aquesta tasca ha estat possible gràcies a la col·laboració de l'Ajuntament de l'Aldea, que ha facilitat la identificació i l'accés als edificis objectes d'estudi. El projecte s'ha desenvolupat en el marc del programa d'Aprenentatge i Servei de la URV, una proposta educativa que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte, de manera que es converteix en un instrument de formació integral de l'estudiantat amb l'objectiu principal de la formació de professionals socialment responsables i, en aquest cas, sensibles les problemàtiques associades a la intervenció i conservació del patrimoni arquitectònic.

Maite Bujaldon / Raquel González / Daniel Montoya

PRESÈNCIA DE LA MARE DE DÉU DE L'ALDEA I DEL SEU SANTUARI EN ELS REGISTRES DE LA CÚRIA EPISCOPAL

Devoció

Als cristians catòlics devots de la Mare de Déu sota l'advocació de l'Aldea no ens és nou que, invocada tantes vegades com ho ha estat, principalment en les grans sequeres que han patit Tortosa i el seu gran terme general, hagin estat notícia freqüent en els annals històrics les processons de rogativa, de pujada i retorn, del poble a la ciutat, del santuari a la catedral. Processons en què la imatge, avui canònicament coronada, ha estat acompanyada en la seva santa menudesa d'una munió de persones que l'han invocada amb cants ferrosos i pregàries íntimes.

La promptitud de la pluja baixada del cel de la mà de Maria ha estat secularment la millor prova de l'amor de Mare, del poder intercessor davant Déu que Ella té, així com de la força de la fe i l'eficàcia de la pregària de tots els qui li han pregat invocant-la. Així ho han cantat els devots amb lletres i músiques populars encertades:

“Cuando la tierra tal vez,
por agua voces da al cielo,
su refrigerio y consuelo,
hallar en Vos cierto es;
sois la vara de Moisés,
de Horeb piedra misteriosa:
*Sednos, Virgen de la Aldea,
amparo y Madre amorosa.*

Haber cosecha abundante,
en Tortosa sin llover,
muchos lo han podido ver
con admiración bastante;
deberse a Vos, es constante,
la abundancia milagrosa.”
(*Goigs antics*)

“Quan ressec lo camp delera
un ruixat benefactor,

Vós, la nostra Mitjancera
davant de nostre Senyor,
impetreu d'Ell la saó
per la terra sedegosa.
Mare de Déu d'l'Aldea,
salveu i engrandiú Tortosa.

A les hortes i garrigues
los graners i trulls ompliu,
feu granar els raïms i espigues
i feu d'oli córrer un riu;
sou un sol que en tot somriu,
pluja sou que tot ho arrosa.”
(*Goigs de Mn. Tomàs Bellpuig*)

Tampoc ens és nou que la Mare del Senyor, l'Aldeana anomenada, hagi estat invocada contra els perills de la mar, embravida en les tempestes i amenaçant en aquells temps d'atacs de la pirateria sarraïna que semblava de mort i dol les viles i llocs de les Boques de l'Ebre i omplia d'esclaus cristians Tunísia i l'Alger, les temudes terres de Berberia. Així ho recullen els goigs:

“Sois norte del navegante,
del mar bellíssima estrella,
pues se asegura con ella,
peligrando el naufragante:
ponéis freno a lo inconstante
de las olas poderosas.

Las maravillas que obráis
son del mundo admiración,
pues al que con devoción
os invoca, salud dais;
a todos los consoláis
con gracia maravillosa.”

(*Goigs antics*)

“Si vostra imatge és petita,
vostre poder és ben gran;
bé ho sap prou qui us necessita,

bé ho sap prou lo navegant
que, el vostre nom invocant,
sens temor als perills s'exposa.

Si estos prats parlar podien,
si la mar, si el riu parlés,
¡quants prodigis contarien
i fineses i mercès
de l'amor que mos heu pres,
oh Mare nostra amorosa!"
(*Goigs de Mn. Tomàs Bellpuig*)

De la provada eficàcia en pluges i protecció, demostrada en la natura i viscuda en la confiança de la fe, homes i dones devots confiaren a Maria la salut corporal i espiritual de mares i fills, de grans i menuts, gent de mar i de milícia. Així secularment s'ha cantat:

“Contra toda enfermedad
sois eficaz medicina;
aurora sois peregrina
contra toda oscuridad;
la humana necesidad
siempre mereció piadosa.

Las maravillas que obráis
son del mundo admiración,
pues al que con devoción
os invoca, salud dais;
a todos los consoláis
con gracia maravillosa.

Libres por vuestra clemencia
marineros y soldados,
gracias a fuer de obligados
os rinden con reverencia;
Vos volvéis con diligencia
a vuestra ermita dichosa.”
(*Goigs antics*)

“Fa vuit segles que us adora
vostre poble piadós,
¡oh sagrada Protectora
dels que tenen sa fe en Vos,
i a Vos clama en ses dolors
i el seu goig tot en Vos posa.

De l’Aldea el Santuari
té tancat un cel a dins;
és l’encuny i el reliquiari
de l’amor dels tortosins
que dels erms han fer jardins
d’on sou Vos divina rosa.

Vetlleu sempre, dolça Mare,
sobre tots los vostres fills;
vostra santa mà els ampere
nit i dia en sos perills;
feu-los d’honradesa espills
i infoneu-los fe ardorosa.”
(*Goigs de Mn. Tomàs Bellpuig*)

Fe i cultura. Així s’ha expressat segles i segles, amorosa i agraïda, la devoció aldeana, culminant l’amor a Maria en l’acte solemne de la coronació canònica, encara recent. Un acte generós de la Seu Apostòlica, precís i ajustat a la història i a la devoció multiseulars centrades en la menuda imatge romànica, present en el mateix bressol de la restauració cristiana iniciada amb la reconquesta del territori. L’acte de coronació fou i l’és, perllongant-se en el temps, ric en la corona i viu en l’amor i l’acció de gràcies de tot un poble que s’ha consagrat novament a la Mare de Déu. Tot un gaudi de l’esperit vivificat per la fe. Tot un gaudi de la fe vivificada per l’amor. Tot un gaudi de l’amor vivificat per la gran esperança que els fills tenim posada en la Mare. Tres gaudis concatenats que es concentren en la menuda imatge, on, l’efígie com a via de teològica bellesa, els fills ens retrobem amb la Mare.

Tradicció popular i devoció religiosa no van soles. Sabem que els acompanya la història, la del poble i la de l’Església, on són protago-

nistes les persones i famílies de l'Aldea, amb els seus rectors, formant parròquia, i el bisbe i el Capítol de la Seu de Tortosa. Sabem no poca cosa d'aquesta història, que en llibres i articles que fins avui s'han publicat hem conegut a bastament. Hi ha sempre, però, notícies noves que apareixen en pergamins i papers, cartorals i registres eclesiàstics, notícies senzilles o potents, que als historiadors i arxivers ens sorprenen molt agradablement quan ens surten al pas i donen nova llum a tot el que ja coneixíem. Això prova que de la mateixa manera que la història es va realitzant cada dia i es preserva per al futur en les cròniques i documents que ella mateix genera, així també es va revelant amb nous fets documentats que ignoràvem. I la història de la Mare de Déu de l'Aldea, el seu santuari i la seva devoció no són una excepció. La fe i la religió confraternitzen amb la cultura artística i documental.

Documents. Document 1. Indulgències. Així, bussejant en els registres de Cúria episcopals, que guardem al nostre Arxiu Capitular de Tortosa, hem trobat l'antiga notícia del privilegi de fer capta dinerària en benefici de l'església: "*Ecclesia beate Marie de la Aldea, nostre diocesis*". S'entén aquí per església el que en diem ermita -*ecclesia eremitana*- i les cases que integraven el conjunt religiós de Santa Maria de l'Aldea -"*domorum ibidem necessariarum in Rectoris et sevici-orum dicte ecclesie*"-.

El bisbe de Tortosa Guillem de Torrelles (1369-1379) el primer any del seu pontificat dona llicència de recollir diners i recursos per la ciutat i tota la diòcesi de Tortosa amb la finalitat de construir l'església i els edificis adjunts per a la residència del rector i els serveis de l'església nova dedicada a la Mare de Déu, on s'havia de venerar la seva imatge sagrada. És, doncs, aquest, el moment en què els aldeans estan compromesos a aixecar un nou temple, segurament més gran, d'estil gòtic, en substitució de l'antiga capella que guardava la imatge de la Verge.

Per afavorir l'èxit de la capta el bisbe fa públic aquest document a les portes de la catedral de Tortosa, fent-lo afixar també a les de les esglésies parroquials del bisbat i pregonant-lo des de la trona els rectors o vicaris de parròquia en les misses conventuals que eren les de major assistència de feligresos. El bisbe justifica el permís que concedeix en el fet que, si són dignes de lloança, devoció i favor els sants perquè en ells es revela gloriós Déu mateix, ho és més encara en la

persona de la Verge Maria, que és la mare del verb encarnat, nostre Senyor Jesucrist. Tant més que a l'església de la Mare de Déu de l'Aldea, la intercessió maternal, a prec dels seus devots, obté de Déu la realització de molts i notoris miracles en benefici de les persones que invoquen la Mare de Nostre Senyor i donant-li culte públic en la seva petita imatge, aconseguen allò que li demanen.

El bisbe concedeix quaranta dies d'indulgència a tots els cristians catòlics que, verament penedit dels pecats i confessats visitin l'església de Santa Maria de l'Aldea, moguts per la devoció, als pelegrins que hi acudeixin o hi passin i a tots aquells que facin almoïna per a la construcció de l'església i edificis adjunt per al servei del culte i residència del rector i dels pelegrins que hi vinguin, així com també per als que paguin alguna quantitat dinerària per a llibres, vasos sagrats, lluminària i altres coses necessàries per al culte.

1359, agost, 7. Tortosa.

Privilegi de capta i concessió d'indulgències per a tots aquells que visitin l'església de la Mare de Déu de l'Aldea que s'està construint o aportin recursos econòmics per a la dotació de l'església de vasos sagrats, llibres litúrgics, indumentària sagrada i lluminària.

Arxiu Capitular de Tortosa. ACTo
Regestrum Curiae 21. f. 13r.

Privilegium acaptandi pro Aldea. Guillelmus, *et cetera*. Universis Christi fidelibus per Dertusensem Civitatem et diocesim constitutis ad quos presentes littere pervenerint, salutem et bonis operibus habundare. Gloriosus Deus in sanctis suis de ipsorum glorificatione congaudens in veneracione beate Marie semper virginis eo jucundius delectatur quo ipsa ut pote eius mater effecta meruit alcius sanctis ceteris in celestibus collocari. Cupientes igitur Ecclesiam beate Marie de la Aldea nostre diocesis in qua dominus noster Jesus Christus ad laudem et gloriam eiusdem gloriosissime Virginis matris sue multa et aperta miracula operatur donis celestibus communire ut potius a christifidelibus dignis ac congruis honoribus frequenter de domini nostri Jesu Christi misericordia et gloriose virginis Marie matris eius, beatorum quoque Petri et Pauli apostolorum meritis confidentes, omnibus vere penitentibus et confessis qui predictam

ecclesiam causa devocionis et oracionis personaliter duxerint visitandam vel pro vestimentis, libris, luminaribus et aliis ornamentis ecclesiasticis ac pro constructione domorum ibidem necessariorum in Rectoris et servitorum dicte ecclesie, necnon peregrinorum ad ipsam ecclesiam confluencium sustentacionem elemosinas duxerint transmittendas vel offerendas quadraginta dies de injunctis sibi legitime penitentiis per gratiam Sancti Spiritus misericorditer in Domino relaxamus... Dat. Dertuse VII die augusti 1369.

Document 2. Indulgències. El 9 de juny de 1429, any de la fi del Cisma d'Occident per renúncia del papa Climent VIII primerament a Peníscola i després a l'església arxiprestal de Sant Mateu davant el legat del papa Martí V, el cardenal Pere de Foix, el bisbe Ot de Montcada i de Luna dona 40 dies d'indulgència a tots els qui col·laborin en la construcció de la nova església que s'estava edificant en honor de la Mare de Déu de l'Aldea. Fa referència a una antiga església que amenaça ruïna, la quals ara els devots volen substituir per una altra, que, diu el bisbe, ja han començar a aixecar molt més gran per poder acollir la gran munió de gent que acostuma a reunir-s'hi moguts per la devoció i la voluntat de peregrinar-hi. Tot sembla indicar que, una de dos, o aquella església nova que es construïa l'any 1369 va tenir dificultats a continuar-se i el 1429 es tornava a emprendre l'obra fins a acabar-la, després d'un parèntesi llarg d'inactivitat, o bé, havent estat acabada aquella, era el moment de fer una església més gran i per tant el que es feia era ampliar la fàbrica. Potser l'arqueologia ens podrà aclarir això que els documents no revelen prou. En tot cas, el bisbe cardenal, d'un pontificat tortosí llarguíssim, aprova i impulsa les obres amb la concessió dels dies d'indulgència que canònicament era permès de concedir a un bisbe.

1429, juny, 9. Tortosa

El bisbe cardenal Ot de Montcada atorga quaranta dies d'indulgència als que treballaran a les obres de la nova església de l'Aldea i hi aportaran recursos. La nova església es fa més gran per acollir el gran nombre de visitants i pelegrins que hi vénen i cal fer-la de nou perquè l'antiga església amenaça ruïna.

Arxiu Capitular de Tortosa. ACTo
Regestrum Curiae 59. f. 64r.

Otho, miseratione divina et Sedis Apostolice gratia Episcopus Dertusensis, Universis... salutem in Domino. Cum in termino Civitatis Dertuse, vulgariter nuncupato de la Aldeya, sit quedam ecclesia constructa antiquitus sub invocatione gloriosissime Virginis Marie, que propter sui vetustatem minatur ruinam et nunc per aliquos devocione ductos es inceta fabricari sive abtari ad quam multitudo gentium causa devocionis et peregrinacionis solet conveniri... concedimus quadraginta dies indulgenciarum omnibus vere penitentibus et confessis *et cetera*. Datum Dertuse, die IX mensis Junii anno a Nativitae Domini M^o CCCC^o XX° IX°.

Document 3. Impetració de la Mare de Déu de l'Aldea. Amb el nom *Impetra*, abreviació del mot llatí *Impetratio*, que significa petició de recursos i ajuda, apareixen dins els registres de Cúria del bisbe de Tortosa moltes autoritzacions episcopals dirigides a les més diverses esglésies, monestirs, santuaris i ermites, que, en la necessitat de recursos econòmics, dineraris o en espècie, volen passar per les parròquies i viles del bisbat per demanar l'ajuda que necessiten. Això no ho poden fer legítimament sense el permís explícit del bisbe o del seu vicari general. Realment una *impetra* ve a ser un salconduit que s'ha de presentar als rectors de parròquia i als capítols de catedral com a garantia de la identitat de qui demana i del destí dels recursos. Sense *impetra*, doncs, no es podia fer acapte enlloc. Era la manera d'impedir estafes.

Entre moltes *impetra* concedides a esglésies i hospitals, com ara Sant Blai de Tivissa, el Roser de Tortosa, l'Hospital de Ginestar, la Verge del Lledó, Sant Domingo de Vallibona, Santa Àgueda de Benicàssim, la Verge de la Neu d'Almenara entre altres, i moltes concedides a esglésies, monestirs, hospitals i altres institucions de fora diòcesi, com ara els Sants Corporals de Daroca, la Mare de Déu de la Font de Pena-roja de Tastavins, la Verge de Montserrat, l'Hospital de París i molts altres, trobem la "Impetra" de la Mare de Déu de l'Aldea. La situa als confins marítims de Tortosa i diu que és una església ermitana, això és, una ermita amb cura d'ànimes o servei parroquial.

1490, novembre, 15. Tortosa.

El bisbe Alfons d'Aragó emet una impetra en favor dels majorals de l'església de la Mare de Déu de l'Aldea perquè puguin anar per arreu a demanar ajuda per a l'església ermitana i per al culte marià que s'hi fa.

Arxiu Capitular de Tortosa. ACTo
Regestrum Curiae 79. f. 131v.

Impetra Beate Marie de la Aldeya, ecclesia curata heremitana erga confinia marítima in termino Civitatis Dertuse. Dertuse, die XV° mensis novembres anno Domini M^o CCCC^o XC^o.

Document 4. Rector de l'Aldea i majordoms sobre posar ermità.

El 5 de juny de 1614, el vicari general del bisbe Lluís de Tena, Salvador Rifós, a instància del rector de l'Aldea, Baltasar Parent, convoca els majordoms o majorals de la confraria de la Mare de Déu de l'Aldea en el termini de sis dies a la Cúria episcopal per declarar allò que tinguin contra el rector en l'assumpte de l'elecció d'un ermità que serveixi a l'ermita, col·labori amb el rector i tingui cura material de l'església i de la casa adjacent. Pel document núm. 5, que segueix a aquest, sembla que no hi hagué acord entre rector i majorals en la trobada tinguda a la Cúria davant el vicari general.

1614, juny, 5. Tortosa.

El vicari general convoca a la Cúria a la seva presència els majorals de la Mare de Déu de l'Aldea a instància del rector.

Arxiu Capitular de Tortosa. ACTo
Regestrum Curiae 224. f. 141v.

Admodum Rdus. Dnus. Officialis et Vicarius Generalis pro Illmo. et Rmo. Domino Don Ludovico de Tena, Dei et Apostolice Sedis gratia Episcopo Dertusensi, in Curia, instante dicto Mossèn Parent, rectore de la Aldea, providet mandatum majordomis sive majoralibus Beate Marie de la Aldea, quatenus infra sex dies compareant personaliter in Curia ad deducendum quidquid pretenderint contra dictum rectorem sive satisfaciant petitioni per dictum rectorem proponende *et*

cetera. Datum Dertuse, die VI mensis Junii anno a nativitate Domini M^o DC^o XIV°.

Document 5. L'ordinari diocesà urgeix els majordoms i rector de l'Aldea a posar ermità.

El 6 de juny de 1614, Salvador Rifós, vicari general del bisbe de Tortosa Lluís de Tena, urgeix el rector i els majordoms de l'ermita de l'Aldea a entendre's en l'afer del nomenament d'un ermità que serveixi al culte i tingui cura de l'ermita i de les cases adjacents. El rector és Mn. Baltasar Parent i els majordoms són dos mariners, Guillem Valls i Pere Roca. Els dona un termini de sis mesos per fer i aprovar l'elecció d'ermità, passats els quals el bisbe diocesà deixarà de servir pastoralment l'església. Hauran d'entendre's, doncs, sí o sí.

1614, juny, 6. Tortosa.

El vicari general de la diòcesi de Tortosa urgeix el rector de l'Aldea i els majordoms de l'ermita a nomenar un ermità que tingui cura dels serveis de sagristia i de la casa adjacent dins un termini de mig any. Si no ho fan, acabat el termini, el bisbe deixarà de servir pastoralment l'ermita.

Arxiu Capitular de Tortosa. ACTo
Regestrum Curiae 224. f. 142v.

Admodum Rdus. Dnus. Officialis Riffós, in Curia, partibus verbo auditis, videlicet Balthazare Parent, pbro. rectore de la Aldea ex una et Guillermo Valls ac Petro Rocha, marineriis ac majoralibus confratrie Beate Marie de la Aldea partibus ex altera, providet quod partes infra sex menses concordent de nominatione heremitani qui ecclesie et domui Beate Marie deserviat. A lapso dicto termino sua Reverenda Paternitas non ministrabit heremitam partibus praesentibus. Datum Dertuse, die VI mensis Junii anno Nativitate Domini M^o DC^o XIX°.

Document 6. Despeses per les processons *pro pluvia* de l'Aldea i del Coll de l'Alma.

Organitzar i fer les processons tenia els seus costos pels pagaments que havien de fer-se a portadors de les imatges, del pal·li, can-

tors i altres persones que, clergues i laics, col·laboraven amb el Capítol Catedralici que estava al capdavant de l'organització. En aquest cas, un dels capellans comensals de la seu, presenta àpoca al Capítol a mans dels tres canonges clavers, que tenien les claus de la caixa o arca de les tres claus, que era el dipòsit dels diners en efectiu de la institució canonical. La caixa només podia obrir-se amb la presència dels tres clavers.

1622, maig, 18. Tortosa.

Presentació als clavers del Capítol Catedralici de l'època dels costos de les processons ad petendam pluviam de l'Aldea i del Coll de l'Alma, fetes als clavers del Capítol Catedralici per un dels comensals de la seu.

Arxiu Capitular de Tortosa. ACTo
Regestrum Curiae 238. f. 18r.

Die mercurii XVIII Maii MDCXXII. Gasto de la processó de la Aldea y Coll del Alma. Mº. Gabriel Sans comensal ferma àpoca al Molt Rnt. Capítol absent per mans dels Señors Clavers de trenta nou lliures set sous y nou diners moneda barcelonesa rebudes de contants y son per lo gasto fet en les processons pro pluvia a Nra. Sra. del Coll del Alma y de la Aldea conforme a la delliberació capitular feta a 6 del corrent. Testes Franciscus Alaix beneficiatus dictae Sedis et Joannes Hyacinthus Martí notarius.

Que aquesta nova notícia històrica de fets pretèrits i de persones relacionats amb el culte a la Mare de Déu de l'Aldea sigui augment del nostre coneixement cultural i, sobretot, de la nostra estimació i confiança més grans posades en la Santíssima Mare de Jesucrist i Mare nostra, que el dia de la Pentecosta, quan els aldeans li dediquem cada any solemne festa, presidia, com sempre presideix, la reunió dels apòstols.

Sigui aquest meu escrit l'ofrena cordial a la Mare de l'Església, venerada vora el gran Ebre i prop de la mar de Tortosa amb l'advocació de Mare de Déu de l'Aldea, el dia solemne de la seva festa.

Mn. Josep Alanyà i Roig
Canonge arxiver de la Catedral de Tortosa

EXIBICIONES DE CABALLOS FRISONES

El pasado Setiembre del 2018 la Ermita de L'Aldea colaboro con un gran reportaje fotográfico

Tuvimos una de las fotografías más conocida a nivel Mundial por su gran variedad de Reportajes fotográficos para caballos de todas las Razas y que deja huella por donde pasa , editando sus calendarios.

La Sra. Gabriele Boiselle, la cual se desplazó desde su país natal Alemania, expresamente para inmortalizar en este caso los espectaculares y majestuosos ejemplares de Frisones de la Cruz, ellos fueron los que le mostraron nuestra joya , la Ermita de la Mare de Deu de l'Aldea y la Sra. Grabiél Boiselle se quedó maravillada.

Así mimo la ermita de L'Aldea no solo es una obra histórica documentada desde el siglo XII, Sino que sigue haciendo historia dejando presente su gran belleza histórica por todo el mundo. El cual hay que agradecer no olvidar y tener presente en todo momento un equipo que diariamente trabaja para poder mantener el buen estado de este magnífico monumento , y como no podría faltar en nombre de Frisones de la Cruz y de la Sra. Grabiél Boiselle, queremos darle de todo corazón las gracias al Patronato de la Ermita que nos ayudó e impulso todas las facilidades para realizar este magnífico reportaje.

Pasqua maig 2018

Pasqua maig 2018

Pasqua maig 2018

Pasqua maig 2018

Anterior consistori municipal presidit per l'alcalde Dani Andreu Falcó.

Pasqua maig 2018

Sant Antoni, gener 2019

Sant Antoni, gener 2019

BANDA VERGE DELS PRATS

CORAL VERGE DELS PRATS